

Toimikuntarakenne uudistuu – mikä muuttuu, mikä säilyy?

Infotilaisuus Taiken toimikuntarakenteen uudistamisesta 18.8.2025

Taiteen edistämiskeskus
Centret för konstfrämjande
Arts Promotion Centre Finland

Uudistuksen taustaa

- Sivistyshallinto 2030 -uudistus, osa hallitusohjelmaa
 - Taiteen edistämiskeskus ja Kansallinen audiovisuaalinen instituutti yhdistyvät, 1.1.2026 Taide- ja kulttuurivirasto
- Toimikuntarakenteen uudistus esillä Taiken ulkoisessa arvioinnissa *Muotoaan etsivä virasto* 2021
- Valmistelu opetus- ja kulttuuriministeriössä syksystä 2023 alkaen
- Keväällä 2024 ratkaisu ”yhden toimikunnan” mallista
- Lainsäädäntö hyväksyttiin eduskunnassa kesäkuussa 2025
- **Nykyinen toimikuntarakenne jatkaa 30.6.2026 asti**

Muutoksen tärkeitä periaatteita

- Taiteen autonomian varmistaminen
- Vertaisarvioinnin turvaaminen
- Alueellinen tasapaino arvioinnissa ja päätöksenteossa
- Monimuotoisuuden vahvistaminen
- Asiantuntijoiden rotaatio
- Päätöksenteon läpinäkyvyys ja luottamus päätöksentekoon
- Muutoksen seuranta ja vaikutusten arviointi

Miksi muutos tehdään?

- Perustuu Taiken ulkoisen arvioinnin ehdotuksiin
- Uudessa järjestelmässä arviointityö jakautuu tasaisemmin käytössä oleville asiantuntijoille
- Arviointiin tulee joustavuutta, kun arviointipaneelit voidaan koota hakemusten määrä huomioiden
- Antaa mahdollisuuden huomioida paremmin taiteenalojen erityispiirteet ja muuttuva taiteen kenttä
- Esteellisyyteen liittyvät tilanteet pystytään hallitsemaan aiempaa paremmin
- Uudistus tuo myös vertaisarvioijille lisää joustoa: he voivat vaikuttaa siihen, milloin ja kuinka monta hakemusta arvioivat
- Asiantuntija voi myös itse hakea apurahaa, mikäli ei osallistu hakukierroksen arviointiin.
- Kansainvälisiin sisarorganisaatioihin verrattuna suomalainen malli on ollut poikkeuksellinen

Taiken luottamuselimet

Taiteen edistämiskeskus
Centret för konstfrämjande
Arts Promotion Centre Finland

Asiantuntijapankki

Taide- ja kulttuurineuvosto
nimeää jäsenet

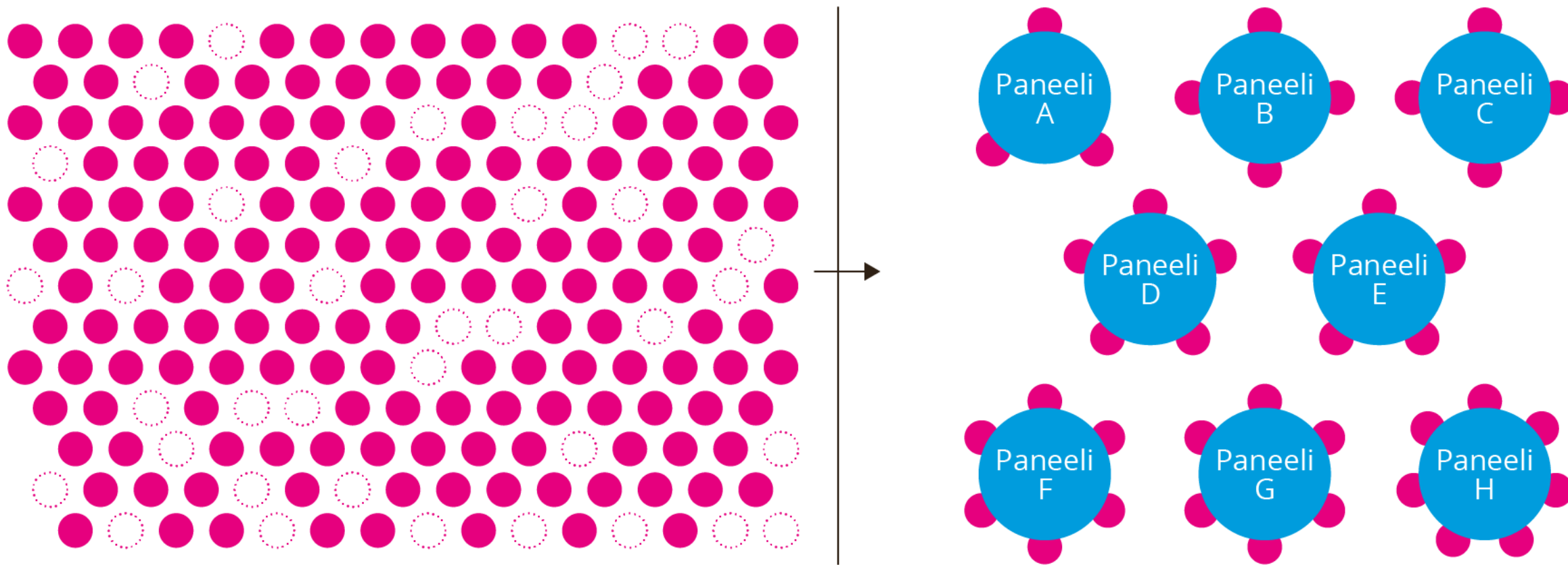
Taide- ja kulttuurineuvosto

Neuvoston nimeää valtioneuvosto
Apuraha- ja palkintopäätökset

Arviointipaneelit

Hakemukset arvioidaan
arviointipaneeleissa

· *Apurahapäätösten valmistelu*

Taike

· *Arviointipaneelien kokoaminen*

Taiteen edistämiskeskus
Centret för konstfrämjande
Arts Promotion Centre Finland

Uusi rakenne

- Valtioneuvosto nimittää taide- ja kulttuurineuvoston kuultuaan taiteen ja kulttuurin kannalta keskeisiä tahoja.
- Taide- ja kulttuurineuvosto nimittää asiantuntijapankin jäsenet viraston valmistelun pohjalta.
- Vertaisarviointiin perustuva päätösvalmistelu tehdään arviointipaneeleissa, jotka koostuvat asiantuntijapankin jäsenistä. Paneelit nimittää virasto.
- Taide- ja kulttuurineuvosto tekee kaikki vertaisarviointiin perustuvat apurahapäätökset arviointipaneelien valmistelun pohjalta.

Mikä taide- ja kulttuurineuvosto?

- Päättää vertaisarviointiin perustuen valtion taiteilija-apurahoista, muista taiteilijoille ja taiteilijaryhmille myönnettävistä apurahoista sekä taidepalkinnoista ja esittää akateemikon arvonimeä.
- Toimikausi on kolme vuotta.
- Neuvostoon nimetään puheenjohtaja, 8–12 jäsentä sekä enintään seitsemän varajäsentä.
- Sama henkilö voi olla kaksi toimikautta peräkkäin ja sen jälkeen aikaisintaan kolmen vuoden kuluttua uudelleen.
- Jäsenten ja varajäsenten tulee edustaa taide- ja kulttuuripolitiikan asiantuntemusta laaja-alaisesti eri näkökulmista.
- Asetetaan tehtävänsä ensimmäisen kerran 1.7.2026 alkaen.

Lain perusteluista

- Taide- ja kulttuurineuvosto päättää tarvittavan asiantuntemuksen hankkimisesta ja vertaisarvioinnin toteuttamisesta.
- Neuvosto nimittää asiantuntijapankin, josta hakukohtaisesti koottavat arviointipaneelit antavat hakemuksista lausuntonsa neuvostossa tapahtuvan päätöksenteon tueksi.
- Menettelyn tarkoituksena on turvata taiteen autonomiaa, jonka keskeisiä elementtejä ovat vertaisarviointi ja siihen liittyvä riittävän etäällä poliittisesta päätöksenteosta ja virkamiehistä tapahtuva päätöksenteko (ns. arm's length -periaate).
- Neuvoston jäsenet voivat edustaa esimerkiksi taiteen tekemisen, tuottamisen ja välittämisen, taide- ja kulttuurialan strategisen kehittämisen, taiteen ja kulttuurin tutkimuksen, taiteen ja kulttuurialan tuotantorakenteiden ja liiketoiminnan sekä taiteen ja kulttuurin vastuullisuuskysymysten asiantuntemusta.
- Neuvostossa tulee olla riittävä taiteen ja taiteilijan työskentelyyn liittyvä vertaisuuteen perustuva asiantuntemus. Samoin on tärkeää huomioida neuvoston kokoonpanon alueellinen ja kielellinen edustavuus.

Taiken sisäinen valmistelu käynnissä

- Aikataulua 2025
 - Elokuu: ensimmäinen ulkoinen info
 - Elo-syyskuu: nykyisten toimikuntien ja taideneuvoston jäsenten haastatteluja
 - Lokakuu: sidosryhmien kuulemisia
 - Joulukuu: keskeiset prosessit valmiina vuoden loppuun mennessä
- Aikataulua 2026
 - Tammikuu: uusi virasto, työjärjestyksessä määritetään hallinnollisia menettelyjä
 - Tammi-helmikuu: toinen ulkoinen info
 - Maaliskuu: asiantuntijapankin nimeäminen käynnistyy
 - Heinäkuu: taide- ja kulttuurineuvosto aloittaa toimintansa, vahvistaa vertaisarvioinnin menettelyt ja nimittää jäsenet asiantuntijapankkiin

Keskeisiä kysymyksiä muutoksen valmistelussa

- Montako jäsentä asiantuntijapankkiin nimetään?
- Millainen on asiantuntijapankin jäsenten tarkoituksenmukainen vaihtuvuus?
- Millaisin menettelytavooin asiantuntijapankki kootaan?
- Miten varmistetaan asiantuntijapankin edustavuus, monimuotoisuus ja alueellisesti kattava asiantuntemus?
- Mikä on tarkoituksenmukainen arviointipaneelien määrä, koko ja vaihtuvuus?
- Minkälaisella prosessilla arviointipaneelit nimitetään?

Keskeisiä kysymyksiä muutoksen valmistelussa

- Minkälaisia asioita taide- ja kulttuurineuvosto linjaa vertaisarvioinnin menettelyistä?
- Miten paneelien ehdotukset esitellään neuvostolle ja minkälaisissa kokonaisuuksissa päätöksiä tehdään?
- Miten arvioijien ja päättäjien esteellisyydet hallitaan?
- Miten mahdollistetaan pankin jäsenten mahdollisuus olla myös hakijana?
- Miten muutos mahdollisesti vaikuttaa tukimuotoihin?
- Miten muutos mahdollisesti vaikuttaa haku- ja käsittelyaikoihin?
- Mitä kustannusvaikutuksia muutoksella on?

Miten muutos näkyy asiakkaille?

- Viraston uusi nimi näkyy jo syksyllä 2025, kun valtionavustushaut vuodelle 2026 avataan Taide- ja kulttuuriviraston nimellä haeavustuksia.fi- palvelussa.
- Arviointiin ja päätöksentekoon liittyvät muutokset eivät muuten näy suoraan asiakkaille.
- Uudessa rakenteessa hakija ei välttämättä tiedä hakuvaiheessa, ketkä asiantuntijat osallistuvat hakemuksen arviointiin.
- Tukimuotoihin, määrärahoihin, hakuaikoihin ja käsittelyaikoihin saattaa tulla jatkossa muutoksia, mutta ne eivät suoraan perustu toimikuntarakenteen uudistukseen.

Kiitos!

Henri Terho, yksikönpäällikkö, taiteen ja
kulttuurin rahoitus

Hanna Susitaival, johtava erityisasiantuntija